Beleids-begroting

2026 - 2029

Gemeente Hengelo

www.hengelo.nl

3

Beleidsmatige, financiële en overige ontwikkelingen

3.1	Beleidsmatige ontwikkelingen	14
3.2	Financiële ontwikkelingen - van Zomernota naar Beleidsbegroting	15
3.3	Overige ontwikkelingen, risico's en financiële positie	18
3.4	Belasting- en tariefmaatregelen	23
3.5	Grondslagen voor de ramingen bestaand beleid	25

3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen

3.1.1 Strategische agenda 'Hengelo in verbinding'

In de afgelopen Zomernota's en Beleidsbegrotingen hebben we op basis van verschillende beleidsdocumenten of programma's middelen ingezet om stappen te zetten in de verwezenlijking van onze strategische opgaven. De vijf opgaven in de *strategische agend*a, die we '*Hengelo in verbinding*' noemen zijn: *Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling, toekomstbestendig sociaal domein, duurzame inrichting, wijkgerichte aanpak en de inwoner centraal*.

Het ontwikkelen van Hengelo is een continu proces en de Hengelose opgaven voor de toekomst zijn groot. We moeten de kwaliteit van leven voor onze inwoners (brede welvaart/bruto Twents geluk/voorzieningenniveau) op peil houden en verder vergroten. Dat doen we door te focussen op onze sterkste kanten: *onze aantrekkelijke bruisende gemeente en de groene technologische topregio*. Ruimtelijke en sociale ontwikkeling komen samen in een toekomstgerichte aanpak, waarbij de inwoner centraal staat. Samen met onze inwoners, ondernemers en partners houden we de omgeving, de stad, buurtschappen en wijken vitaal en aantrekkelijk, met voorzieningen die passen bij de behoeften en identiteit van de omgeving. Of het nu gaat om mobiliteit, onderwijs, sport, zorg, winkels, horeca of cultuur. Dergelijke voorzieningen zijn onmisbaar. Dat vraagt aandacht voor veranderingen in bestaande wijken. De vergrijzing en ontgroening van onze wijken vraagt om een andere inrichting van onze wijken. In de openbare ruimte, in voorzieningen, in aanbod van type woningen. Het betekent dat er voldoende voorzieningen zijn voor alle doelgroepen, ook voor diegenen die nog niet in Hengelo wonen, maar wel nodig zijn om de toekomst van Hengelo zeker te stellen. Daarom werken wij voortdurend onder meer aan de realisatie en revitalisatie van bedrijventerreinen, transformatie van de binnenstad, vele woningbouwprojecten en initiatieven op het gebied van mobiliteit en duurzaamheid. Maar ook aan een sterke gemeenschap en een leefbare en gezonde samenleving.

We zien tegelijkertijd dat de ruimte om te investeren in onze samenleving en de koers die we daarbij voor ogen hebben steeds beperkter wordt. Dat vraagt balanceren tussen enerzijds koers en opgaven en anderzijds verantwoord omgaan met ons huishoudboekje. In dat licht hebben we er voor gekozen om in de Zomernota 2025-2029 op voorhand scherp te prioriteren binnen onze strategische opgaven door kritisch te kijken waar de inzet van middelen op dit moment het grootste positieve en noodzakelijke effect voor het Hengelo van nu en het Hengelo in de toekomst oplevert. Dat maakt dat we ook dit jaar in de vastgestelde Zomernnota de focus hebben gelegd op *drie topprioriteiten binnen de strategische opgaven: Talentopgave, Jeugd(zorg) en Energie & Warmte.*

Voor het volledige afwegingskader en de keuzes in nieuw beleid die zijn gemaakt verwijzen we naar hoofdstuk 4 van de Zomernota 2025-2029.

3.1.2 Talentopgave

In verschillende beleidsdocumenten hebben college en raad zich uitgesproken voor de groei van Hengelo om zo bij te dragen aan het in stand houden en verbeteren van de leefbaarheid van Twente in het algemeen en Hengelo in het bijzonder. Door de veranderende samenstelling van onze bevolking is het namelijk niet meer vanzelfsprekend dat wij onze manier van leven vast kunnen houden bij de huidige bevolkingssamenstelling. Daarom is de *talentopgave* en bijbehorende groei randvoorwaardelijk voor behoud/uitbouw van onze kwaliteit van leven in de toekomst.

Door de stijgende levensverwachting en een dalend geboortecijfer neemt het absolute aantal en ook het percentage ouderen in onze regio sterk toe. Vooral de groep inwoners van 80 jaar en ouder groeit snel. Tegelijkertijd vertrekken veel jongeren naar andere regio's. Dit leidt tot een dalende beroepsbevolking. De combinatie van vergrijzing, ontgroening en jongeren die vertrekken, zorgt voor flinke druk op onze samenleving. Het behouden en aantrekken van talent – van vakmensen tot creatieve denkers – is daarom een urgente opgave. Dat we actie moeten ondernemen is duidelijk. De talentopgave is breed en complex en demografische ontwikkelingen dwingen ons tot een gerichte aanpak.

Hengelo heeft veel in huis voor talent. Een sterke technologische basis, een ondernemende regio, ruimte voor woningbouwontwikkeling en een groeiend aanbod aan creatieve en innovatieve werkomgevingen. Dit maakt Hengelo tot een aantrekkelijke plek om te wonen, werken en leven.

Juist daarom is het nú het moment om te investeren in het aantrekken en behouden van talent. Want wie vandaag bouwt aan een omgeving waarin talent wil blijven en groeien, verzekert zich van een sterke en leefbare toekomst voor morgen.

3.1.3 Jeugd(zorg)

De gewenste veranderingen bij jeugd(hulp) - zowel inhoudelijk als financieel - bleven de laatste jaren achter. Vooral op de onderdelen waar wij zelf geen directe invloed hebben; waar wij afhankelijk zijn van externe partijen (denk aan externe verwijzers en aanbieders). Daarom zetten wij vanaf 2025 extra in op jeugdhulp. Door lokaal te investeren in de sociale basis en basisondersteuning en gerichte sturing op vermindering van verblijf en ambulante jeugdhulp (verschuiving naar voorliggende voorzieningen). Daardoor hebben wij ook voor jeugdhulp de transformatie in gang gezet, met een besparing als gevolg. Tegelijkertijd zijn er externe ontwikkelingen, die niet helpend zijn bij de gewenste inhoudelijke veranderingen en die de uitgaven op jeugd doen toenemen. Denk daarbij aan de financiële effecten van de inkoop en de toenemende zorginzet per cliënt. Daarom blijft jeugdhulp ook in 2026 een topprioriteit en werken wij regionaal samen aan:

- Een sturingsplan jeugdhulp, gericht op het verminderen van uithuisplaatsingen en ambulante hulp en het optimaliseren van de regionale uitvoeringsstructuur.
- De prioritaire opgave jeugd, waarin het Algemeen Bestuur van SamenTwente de pijler ‘Jeugd’ als speerpunt heeft benoemd. Deze opgave wordt momenteel verder uitgewerkt.

Zowel het Sturingsplan Jeugd als de Prioritaire opgave Jeugd vraagt extra inzet vanuit de gemeente Hengelo.

3.1.4. Energie & Warmte

Het elektriciteitsnet loopt steeds verder vol. Het kan de groeiende vraag naar elektriciteit en het stijgende aandeel van duurzame elektriciteit uit wind en zon niet meer aan (netcongestie). Hierdoor kunnen aansluitingen op het net niet of slechts beperkt gerealiseerd worden. Dit belemmert de voortgang van projecten zoals woningbouw, gebiedsontwikkeling en de energietransitie.

Waar netcongestie tot problemen leidt zullen we dit continu aankaarten bij de netbeheerders, die verantwoordelijk zijn voor het energienetwerk, zodat zij passende maatregelen kunnen treffen. Ook medeoverheden zullen hierin een rol richting netbeheerders moeten spelen, met name in relatie tot de grote woningbouwopgave waar we in het SHE-gebied voor staan.

Ook vraagt netcongestie een intensieve samenwerking met regionale partners om de prioritering en daarmee de fasering van projecten te beïnvloeden. Zo zijn we samen met Enschede, Borne en verschillende partners de haalbaarheid van een regionaal Warmtebedrijf aan het onderzoeken. Daarnaast verkennen we verschillende mogelijkheden voor energieopslag. We ondersteunen onze inwoners tevens met het verduurzamen van hun woningen door middel van subsidies en leningen.

3.2 Financiële ontwikkelingen - van Zomernota naar Beleidsbegroting

De nu voorliggende Beleidsbegroting is een verdere verfijning van de reeds vastgestelde Zomernota 2025-2029 door de gemeenteraad op 9 juli jl. Na deze Zomernota is de begroting op detailniveau geactualiseerd. Dit betekent dat er ten opzichte van de Zomernota nog kleine afwijkingen zijn in de totale begrotingsomzet van € 464 miljoen in 2026. In deze paragraaf wordt ook het structureel begrotingssaldo voor de komende jaren getoond. Dit is het effect zonder de incidentele baten en lasten in de begroting. Een positief structureel begrotingssaldo laat zien dat de alle structurele lasten minimaal worden gedekt door alle structurele baten.

3.2.1 Aangenomen moties Zomernota 2025-2029

Voor alle aangenomen moties verwijzen wij naar bijlage 10.7 van de Zomernota 2025-2029.

Tijdens de behandeling van de Zomernota op 9 juli jl. was de aangenomen motie M18: Richt een tijdelijk Ondernemersfonds 'Lokale Veerkracht in' de enige motie met financiële mutaties. Het hiervoor benodigde budget van € 100.000 wordt gedekt uit de algemene reserve. Dit verloopt voor het financieel perspectief in 2026 budgettair neutraal. Zie het financieel overzicht hieronder.

3.2.2 Financieel perspectief 2026-2029

In onderstaand overzicht wordt ingegaan op de ontwikkelingen vanaf de besluitvorming van de Zomernota 2025-2029 tot medio september 2025. Na de Zomernota is de begroting op detailniveau uitgewerkt en geanalyseerd. Er zijn zo realistisch mogelijke inschattingen gemaakt van de ramingen op basis van de inzichten tot medio september. Dit leidt tot het volgende financieel perspectief voor de periode 2026-2029:

	2026	*2027*	*2028*	*2029*
Beginstand Zomernota 2025-2029 (aanbieding college)	**-**	**1.593**	**306**	**-175**
Aangenomen moties tijdens raadsvergadering 9 juli 2025:				
1. Motie M18: Richt een tijdelijk Ondernemersfonds 'Lokale Veerkracht in'	b.n.[1]	-	-	-
2. Overige aangenomen moties Zomernota 2025-2029	-	-	-	-
Saldo Zomernota 2025-2029 (na raadsvergadering)	**-**	**1.593**	**306**	**-175**
3. Kapitaallasten/gesloten circuits	-230	-488	-396	16
4. Beschermd wonen	230			-
5. Diversen	79	75	50	274
Totaal detailuitwerking begroting	**79**	**1.180**	**-40**	**115**
6. Algemene reserve - (gedeeltelijk) terugdraaien onttrekking in Zomernota 2025-2029	-79	-	-	-81
Totaal begrotingssaldo 2026-2029	**-**	**1.180**	**-40**	**34**

1 b.n = budgettair neutraal

Het totale begrotingssaldo is alleen voor het jaar 2028 negatief.

Het *structurele begrotingssaldo* is voor alle begrotingsjaren positief. Dit is de graadmeter voor de toezichtvorm door de provincie en voor de kleuring van het interbestuurlijk toezicht (IBT) in 2026. De opbouw van het positieve structurele begrotingssaldo wordt beschreven in paragraaf 3.2.3.

1. Motie M18: Richt een tijdelijk Ondernemersfonds 'Lokale veerkracht in'
Voor het tijdelijk Ondernemersfonds 'Lokale veerkracht' is in 2026 € 100.000 door de gemeenteraad beschikbaar gesteld. Dit bedrag wordt gedekt uit de algemene reserve. Dit heeft geen effect op het begrotingssaldo oftewel is budgettair neutraal (lasten en baten stijgen met hetzelfde bedrag).

2. Overige aangenomen moties Zomernota 2025-2029
De overige aangenomen moties hebben op dit moment geen invloed op het saldo in deze begroting.

3. Kapitaallasten/gesloten circuits
De detailuitwerking van de begroting leidt, na de vaststelling van de Zomernota 2025-2029, nog tot financiële mutaties. Dit is vooral het gevolg van de gedetailleerde actualisatie (o.a. fasering) van investeringen en de inwerkingtreding van de nota Investerings- en activeringsbeleid. Dit leidt tot aanpassingen in de financieringsbehoefte, de kapitaallasten en de reserve dekking kapitaallasten voor de komende jaren. Voor de jaren 2026 tot en met 2028 leidt de detailuitwerking tot nadelen. In 2029 is er sprake van een klein voordeel. Hierbij is met name rekening gehouden met het doorschuiven van investeringen van I en IT. Hiervoor moest een kortere afschrijvingstermijn worden gehanteerd voor deze investeringen. Dit op basis van de ingangsdatum van de eerder door uw raad vastgestelde nota Investerings- en activeringsbeleid.
Daarnaast hebben we te maken met de 'weglekeffecten in de gesloten circuits'. Gesloten circuits zijn de grondexploitaties, rioolheffing en afval. De voordelen en nadelen van deze circuits worden uiteindelijk verrekend met respectievelijk de algemene reserve grondexploitatie, de voorzieningen riolering en afval. Dus deze effecten komen niet ten gunste of ten laste van het begrotingssaldo.

4. Beschermd wonen
De gemeenteraad van Enschede heeft in de laatste Zomernota besloten dat ze de maximale hoogte van de reserve beschermd wonen naar beneden gaat bijstellen. Het is gebaseerd op 15% van de uitkering beschermd wonen, waardoor de stand van de reserve nu circa € 1 miljoen te hoog is. Voor Hengelo betekent dit een incidentele bate van € 230.000 in 2026.

5. Diversen
Door de detailuitwerking van de begroting is er sprake van diverse mutaties. Dit heeft tot voordelen geleid, met name in 2029. Hierbij is kritisch gekeken ten opzichte van de middelen die zijn geraamd in 2028 en of er sprake is van afloop van middelen.

6. Algemene reserve - (gedeeltelijk) terugdraaien onttrekking in Zomernota 2025-2029
Gelet op het begrotingssaldo van deze Beleidsbegroting 2026-2029 worden de onttrekkingen uit de algemene reserve in de Zomernota 2025-2029 (gedeeltelijk) teruggedraaid voor de jaren 2026 en 2029.
In de Zomernota was een onttrekking van € 720.000 uit de algemene reserve in 2026 geraamd. Hiervan wordt nu € 79.000 teruggedraaid. Voor 2029 was € 81.000 uit deze reserve onttrokken. Deze laatste onttrekking wordt nu in deze Beleidsbegroting volledig teruggedraaid.

3.2.3 Structureel begrotingssaldo 2026-2029

Op basis van de vastgestelde Zomernota 2025-2029 verwachten we dat we een structureel sluitende (nieuwe) begroting konden presenteren. Na de detailuitwerking van de begroting is dit gelukt, zoals hieronder is aangegeven. Het structureel begrotingssaldo is van belang voor de toezichtvorm door de provincie en voor de kleuring van het interbestuurlijk toezicht in 2026.

Het structureel begrotingssaldo wordt gepresenteerd in onderstaand overzicht.
Op de eerste regel wordt het resultaat (saldo baten en lasten) voor bestemming gepresenteerd, dat wil zeggen het resultaat zonder mutaties in de reserves.
De totale mutaties van de reserves worden op de tweede regel getoond.
Deze 2 onderdelen leiden samen tot het totale begrotingssaldo 2026-2029 d.w.z. het resultaat na bestemming.
Voor deze 3 onderdelen verwijzen wij voor de cijfermatige onderbouwing naar het overzicht in 7.1.2. Baten en lasten per programma.

Het totale begrotingssaldo is het verschil tussen de totale lasten en de totale baten. Hierbij is echter geen rekening gehouden met het onderscheid tussen structurele en incidentele baten en lasten.

Om de structurele begrotingsruimte te bepalen worden de totale lasten en baten (= totaal begrotingssaldo) verminderd met de incidentele baten en lasten (zie bijlage 7.1.3). In deze bijlage is te zien dat de totale incidentele lasten voor alle jaren hoger zijn dan de totale incidentele baten. Daardoor heeft dit een gunstig effect op het structurele begrotingssaldo.

Het structurele begrotingssaldo ziet er als volgt uit (bedragen * € 1.000):

	2026	2027	2028	2029
Saldo baten en lasten voor bestemming/resultaat voor bestemming (zie bijlage 7.1.2)	-2.729	1.499	-2.935	-1.865
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves/mutaties reserves (zie bijlage 7.1.2)	2.729	-319	2.895	1.899
Begrotingssaldo 2026-2029/resultaat na bestemming (zie bijlage 7.1.2/paragraaf 3.2.2)	**-**	**1.180**	**-40**	**34**
Waarvan saldo incidentele baten en lasten (zie bijlage 7.1.3)	6.647	1.675	134	61
Structureel begrotingssaldo 2026-2029	**6.647**	**2.855**	**94**	**95**

Het *structureel begrotingssaldo* is voor alle jaren positief. Dit is van belang voor de repressieve toezichtvorm door de provincie d.w.z. de begroting is dan structureel en reëel in evenwicht. Ook is dit structurele begrotingssaldo van invloed op de kleuring van het interbestuurlijk toezicht (IBT) in 2026. Hierdoor verwachten we dat we voor het IBT onderdeel financiën van oranje naar groen gaan.
Voor een toelichting op het weerstandsvermogen en de algemene reserve wordt verwezen naar paragraaf 3.3 Overige ontwikkelingen, risico's en financiële positie.

3.2.4 Financieel gezonde en solide basis

We zijn deze raads-/collegeperiode gestart met een financieel gezonde en solide basis als stevig fundament, als mooie 'nalatenschap' van de vorige gemeenteraden/colleges van Hengelo. De afgelopen jaren hebben we verder kunnen investeren in de samenleving en de koers die we daarbij voor ogen hadden. Dit ondanks de vermindering van rijksmiddelen voor taken, die we als gemeente moeten uitvoeren. Dit vraagt steeds om balanceren tussen enerzijds koers en opgaven en anderzijds verantwoord omgaan met ons huishoudboekje. Dit heeft het mogelijk gemaakt dat we u een structureel sluitende Beleidsbegroting kunnen aanbieden.
Ook om tegenvallers in de toekomst op te vangen willen we eigenlijk dat de weerstandsratio ruim voldoende blijft d.w.z. een ratio die boven de 1,4 (= door de raad vastgestelde signaalwaarde) blijft. Dit als startpunt voor de nieuwe gemeenteraad en nieuw college in het begrotingsjaar 2026.

We blijven ook de komende periode stevig lobbyen bij het Rijk, samen met andere gemeenten en verenigd in de VNG en de G40, over de taken die we uitvoeren en de middelen die daarbij horen. Hopelijk ziet een nieuw kabinet ons meer als eerste overheid, dichtbij inwoners en ondernemers, met voldoende rijksmiddelen om daarmee de bijbehorende taken te kunnen uitvoeren.

3.3 Overige ontwikkelingen, risico's en financiële positie

Mogelijke aanpassing rijksbeleid

Het demissionaire kabinet zal echter alleen lopende zaken afhandelen. Een demissionair kabinet wordt niet geacht om belangrijke politieke beslissingen te nemen. Het zal geen ingrijpende wetsvoorstellen voor behandeling naar de Kamer sturen en wetsvoorstellen die daar al in behandeling zijn, worden niet behandeld tot na de kabinetsformatie, tenzij de Tweede Kamer hierover anders heeft besloten. Dit kan tot consequentie hebben dat reeds aangekondigde nieuwe wet- en regelgeving nog niet wordt aangenomen of vertraging oploopt.
Tevens kunnen we op dit moment niet de consequenties van het nieuwe rijksbeleid inschatten van een nog nieuw te vormen kabinet.

Gemeentefonds en SPUKS

De vervolgonderzoeken naar de herijking van het gemeentefonds zijn door het Rijk nog niet afgerond. De kans bestaat dat het verdeelmodel voor het gemeentefonds alsnog wordt aangepast met ingang van 2027. Het risico op een nadelige herverdeling blijft bestaan. Tevens weten we niet of de demissionaire status van het kabinet of een nieuw kabinet van invloed is op (de herijking van) het gemeentefonds.

We hebben nog steeds te maken met ongebruikelijke, grote onzekerheden wat betreft de overheidsfinanciën, zoals de gemeentefondsuitkering en specifieke uitkeringen (SPUKS) van het Rijk. Opvallend is dat het Rijk een korting op de meeste specifieke uitkeringen (SPUKS) wil doorvoeren van 10%, met of zonder omzetting van de SPUK naar het gemeentefonds. Hiermee loopt de gemeente nog wel de nodige risico's.
Het Rijk motiveert de korting van 10% op de SPUKS voornamelijk met het argument vermindering van het takenpakket voor gemeenten of een doelmatige uitvoering, terwijl gemeenten in werkelijkheid geen of nauwelijks vermindering van administratieve en controlelasten ervaren in de uitvoering. Om de 10% korting tegen te gaan zijn we als college mede-indiener van de motie 'Stop de verkapte bezuiniging op SPUKS' geweest voor de Algemene Ledenvergadering van de VNG op 18 juni jl.

Gebiedsbudget grootschalige woningbouwopgave en mobiliteitsfonds

Parallel aan het opstellen van deze Beleidsbegroting is door ons college (in afstemming met het college van de gemeente Enschede) een concept aanvraag voor een financiële bijdrage van het Rijk uit het Mobiliteitsfonds en Gebiedsbudget voor de grootschalige woningbouwlocatie in de Spoorzone Hengelo-Enschede ingediend.

Op 1 oktober 2025 is het raadsvoorstel "Cofinanciering aanvraag Mobiliteitsfonds en Gebiedsbudget grootschalige woningbouw Rijk (Spoorzone Enschede Hengelo)" in de gemeenteraad behandeld (zaaknummer 3946796). Het definitieve raadsbesluit volgt na de vaststelling van deze Beleidsbegroting in ons college op 30 september jl..

Dit houdt in dat de (reserve)mutaties in dit afzonderlijk raadsvoorstel voor de co-financiering ***niet*** zijn verwerkt in de nu voorliggende Beleidsbegroting. In het afzonderlijk raadsvoorstel wordt aangegeven wat dit voorstel o.a. betekent voor de algemene reserve en de weerstandsratio. In de onderstaande onderdelen 'weerstandsvermogen' en 'ontwikkeling algemene reserves' wordt hier tevens op ingegaan.

Energie & warmte

Het elektriciteitsnet loopt steeds verder vol. Het kan de groeiende vraag naar elektriciteit en het stijgende aandeel van duurzame elektriciteit uit wind en zon niet meer aan (netcongestie). Hierdoor kunnen aansluitingen op het net niet of slechts beperkt gerealiseerd worden. Dit belemmert de voortgang van projecten zoals woningbouw, gebiedsontwikkeling en de energietransitie.

Waar netcongestie tot problemen leidt zullen we dit continu aankaarten bij de netbeheerders, die verantwoordelijk zijn voor het energienetwerk, zodat zij passende maatregelen kunnen treffen. Ook medeoverheden zullen hierin een rol richting netbeheerders moeten spelen, met name in relatie tot de grote woningbouwopgave waar we in het SHE-gebied voor staan.

Ook vraagt netcongestie een intensieve samenwerking met regionale partners om de prioritering en daarmee de fasering van projecten te beïnvloeden. Zo zijn we samen met Enschede, Borne en verschillende partners de haalbaarheid van een regionaal Warmtebedrijf aan het onderzoeken. Daarnaast verkennen we verschillende mogelijkheden voor energieopslag. We ondersteunen onze inwoners tevens met het verduurzamen van hun woningen door middel van subsidies en leningen.

Beheernota infrastructurele kapitaalgoederen (BIK)

In april 2025 zijn we gestart met het opstellen van een Beheernota Infrastructurele Kapitaalgoederen (BIK). De BIK beschrijft alle activiteiten en middelen die nodig zijn om de assets in de openbare ruimte op het gewenste kwaliteitsniveau te houden en zo de kwaliteit te waarborgen voor de toekomst. We hebben daarbij ook aandacht voor het gevoel van veiligheid van inwoners in hun wijk waar dit een relatie heeft met de openbare ruimte, met name rondom tunnels en bruggen.

Onderwijshuisvesting

Voor adequate onderwijshuisvesting voor leerlingen staan we aan de vooravond van grote opgaven de komende jaren en decennia. Het Rijk is hierbij ook aan zet, omdat we als gemeenten op landelijk niveau € 1,2 miljard te weinig ontvangen voor onderwijshuisvesting. De komende jaren (tot 2030) hebben we als gemeente extra middelen voor de 1e tranche € 50 miljoen (plus indexatie) vrij gemaakt. Dit vrijgemaakte investeringskader is ontoereikend voor alle bouwprojecten die voor de periode tot 2030 zijn verwoord in tranche 1 van het Integraal huisvestingplan (IHP). De planning van de 1e tranche van het het IHP is ten opzichte van de oorspronkelijke planning aangepast. De 1e tranche van dit investeringskader is een begin. De toekomstige noodzakelijke investeringen vanaf 2030 zijn groot. We maken ons zorgen over de toekomstige investeringen vanaf 2030 en de financiële risico's die we hierbij lopen.

BTW compensatiefonds

We benutten de volledige structurele ruimte onder het plafond BTW compensatiefonds vanaf 2026 (op basis van de afrekening 2024). Dit is ook toegestaan in het kader van het provinciaal toezicht. Hiervoor hebben we in de Beleidsbegroting een structurele stelpost opgenomen van ongeveer € 1,6 miljoen voor Hengelo.

Nieuwe rijksmaatregelen Hervormingsagenda Jeugd m.i.v. 2028

Het Rijk is voornemens om per 2028 nieuwe maatregelen te treffen, waardoor de uitgaven binnen de jeugdzorg zullen dalen. Deze maatregelen zien toe op het invoeren van een eigen bijdrage voor jeugdzorg, het sturen op de trajectduur en het indexeren van de opbrengst van de Hervormingsagenda (HVA). Voor het indexeren van de opbrengst van de HVA achten wij het niet reëel om een taakstelling op te nemen, gezien de inspanningen die wij al doen binnen

het Transformatieplan. Hiervoor verwijzen wij naar de uitgebreide toelichting in het Totaal financieel perspectief 2025-2029 in de Samenvatting van de Zomernota 2025-2029. Voor de eerste twee maatregelen, de eigen bijdrage en het sturen op de trajectduur, hebben wij wel een taakstelling opgenomen in onze begroting. Hier zijn echter wel risico's aan verbonden. Voor de invoering van de eigen bijdrage zijn wij afhankelijk van veranderende wetgeving die vanuit het Rijk moet plaatsvinden. Voor het invullen van de taakstelling met betrekking tot het sturen op de trajectduur zien wij vanaf 2028 een risico, omdat wij nu al sturen op de trajectduur en het voor ons nog onbekend is of hier overlap in zit.

Mogelijke (stelsel)wijzigingen Jeugd en Wmo

Daarnaast is het Rijk voor zowel Jeugd als Wmo bezig met het onderzoeken van een nieuw bekostigingsmodel, waarbij de indexatie van de bekostiging en de verdeling van de financiële risico's tussen Rijk en gemeenten moeten gaan aansluiten bij de bestuurlijke afspraken daarover tussen Rijk en VNG. Definitieve besluitvorming vindt plaats in de Voorjaarsnota 2026 van het Rijk. We kunnen nu nog niet inschatten welke beleidsmatige en financiële consequenties dit heeft voor gemeenten.

Ook komt de commissie van Ark komt in het 1e kwartaal van 2027 met een nieuw advies over de voortgang van de Hervormingsagenda Jeugd en de mogelijke stelselwijziging in de jeugdzorg. Het Rijk zal de uitkomsten van de commissie-Van Ark II meewegen in de Voorjaarsnota 2027.

Onderzoek reëel tarief huishoudelijke ondersteuning

Landelijke regelgeving schrijft voor dat tarieven binnen Wmo en Jeugdzorg voldoende dekkend moeten zijn. Regionaal wordt daarom nu een onderzoek ingesteld naar de tarieven Huishoudelijke Ondersteuning (HO) voor 2025 en 2026 met de vraag of deze reëel zijn. Bij aanvang van het contract zijn reële tarieven bepaald op basis van de toen geldende Cao. Doordat er een nieuwe Cao is, is het de vraag of de huidige tarieven als reëel kunnen worden beschouwd. Uit dit onderzoek zullen aanbevelingen voor de tariefopbouw volgen. Besluitvorming hierover zal later dit jaar plaatsvinden. De verwachting is dat we op dit moment geen reële tarieven betalen en dat we dus de tarieven moeten bijstellen. Op dit moment hebben wij de regulier prijsindexatie voor HO (5,26%) opgenomen in deze begroting. Na besluitvorming over de uitkomsten van het onderzoek naar de tarieven, weten wij wat het effect hiervan zal zijn en komen wij hierop terug in het eerstvolgende P en C-document. De aangepaste tarieven gelden naar verwachting voor de rest van de looptijd van het contract, dat betekent de jaren 2026 en 2027.

Arbeidsmarktkrapte (ook bij partners)

In komende jaren krijgen we te maken met een verder afnemende beroepsbevolking. Hoewel er een lichte afname is in het aantal openstaande vacatures in de regio, blijft de arbeidsmarkt voor de meeste gemeentevacatures in Twente krap tot zeer krap. Daarnaast geldt voor onze eigen organisatie dat wij de komende jaren vanuit vergrijzing een substantiële uitstroom van medewerkers gaan zien, waardoor het gevaar van kennislek op de loer ligt. Alle reden om hier op te anticiperen en ook de komende jaren te blijven bouwen aan het versterken van onze positie op de arbeidsmarkt. Met de uitvoering van het plan van aanpak Young Talent Recruiting in aansluiting op de Talentopgave, wordt in 2026 verder ingezet op enthousiasmeren en binden van jong talent voor- en aan de gemeente Hengelo en de regio Twente. In het licht van de hiervoor beschreven context is het van belang om ons te blijven onderscheiden als goede werkgever. Niet alleen vanuit de mogelijkheden die de Cao ons geeft, maar ook (en vooral) vanuit een zo maximaal mogelijke inzet op behoud, het binden en boeien van onze huidige medewerkers. Denk hierbij aan voldoende ruimte voor leren & ontwikkelen en investeren in vitaliteit. Tot slot blijven wij continu aandacht houden voor de goede balans tussen onze taken, grote opgaven en de benodigde inzet hierop in kwalitatieve en kwantitatieve zin. Het instrument strategische personeelsplanning krijgt opvolging en vormt hierbij een belangrijk instrument.

Weerstandsvermogen

Ten opzichte van de Zomernota 2025-2029 is het risicoprofiel iets naar boven aangepast, namelijk van € 26 miljoen in de Zomernota naar € 26,1 miljoen in deze Beleidsbegroting. Er heeft een nieuwe actualisatieronde plaatsgevonden in de organisatie de afgelopen periode.

In de beleidsprogramma's (paragraaf 5.2) worden de risico's per programma uitvoerig beschreven. Om de risico's op te vangen willen we met name de algemene reserve op aanvaardbaar peil houden om voldoende (beschikbaar) weerstandvermogen achter de hand te hebben. De belangrijkste risico's zijn beschreven in paragraaf 6.2.4.

Op basis van de laatste risico-inventarisatie is de *benodigde weerstandscapaciteit* berekend op € 26,1 miljoen (=benodigd weerstandsvermogen). Op basis van de kaderstelling bestaat het *beschikbaar weerstandsvermogen* uit de algemene reserve 'sec', onvoorzien incidenteel en de onbenutte belastingcapaciteit. Het beschikbaar weerstandsvermogen is bijna € 68,1 miljoen eind 2026 tot ruim € 66,2 miljoen eind 2029.

*Dit is **exclusief** het raadsbesluit over "Cofinanciering aanvraag Mobiliteitsfonds en Gebiedsbudget grootschalige woningbouw Rijk (Spoorzone Enschede Hengelo)" (zaaknummer 3946796), die op 1 oktober 2025 in de gemeenteraad is vastgesteld. Dit betekent dat bij de besluitvorming van deze Beleidsbegroting in het college op 30 september 2025 er nog geen definitief raadsbesluit was over dit onderwerp. Dit houdt in dat we dit raadsbesluit niet konden meenemen in de cijfers en grafieken in deze Beleidsbegroting.*

Op basis van de bovenste gegevens leidt dit tot het volgende beeld voor het weerstandsvermogen:

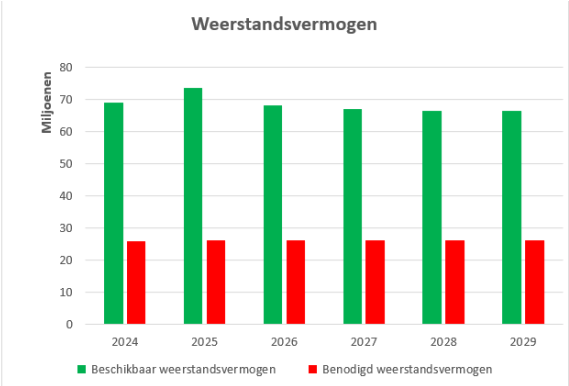

De weerstandsratio is eind 2026:

Beschikbaar weerstandsvermogen (€ 68,1 miljoen)
---------- = ratio weerstandsvermogen (2,6)
Benodigd weerstandsvermogen (26,1 miljoen)

De verwachte weerstandsratio's zijn identiek aan de ratio's in de Zomernota 2025-2029. Daarmee vallen deze ratio in de waarderingscategorie uitstekend op basis van de nota Integraal risicomangemet en weerstandsvermogen.

Grootschalige woningbouw/strategische opgaven

Indien rekening wordt gehouden met het bovengenoemde seperate raadsbesluit over de grootschalige woningbouw (gemeenteraad 1 oktober 2025), dan komt de weerstandsratio voor de komende periode 2026-2029 uit op circa 2,0. Dit ratio is nog ruimschoots boven het minimale niveau van 1,0, zoals door de gemeenteraad is vastgesteld in de nota Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen.

Zoals eerder aangegeven in onze P en C documenten zijn we nog veel middelen nodig hebben voor de strategische opgaven. Hierbij zullen we ook kijken naar de mogelijke inzet van andere reserves.

Ontwikkeling algemene reserves

Ontwikkeling algemene reserve ('sec')

De verwachte stand van de algemene reserve is eind 2029 bijna € 60,8 miljoen. Dit is nog ruimschoots boven het minimale niveau van de algemene reserve van afgerond € 13,1 miljoen (is 50% van het herijkte risicoprofiel; zie de grafiek hieronder).

Indien rekening wordt gehouden met het separate raadsbesluit over de grote woningbouwopgaven dan is de stand van de algemene reserve eind 2029 bijna € 45,8 miljoen.

De stand van de algemene reserve is ook bepalend voor de norm van het weerstandsvermogen, zoals de gemeenteraad met de vaststelling van de beleidsnota Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen 2023-2027 heeft besloten. Dit betekent dat de algemene reserve in 2029 minimaal € 20,6 miljoen moet zijn (= benodigd weerstandsvermogen -/- onvoorzien incidenteel -/- onbenutte belastingcapaciteit) om te voldoen aan de ratio weerstandsvermogen dat groter is dan 1.

Vanuit financieel beleid raden wij u aan om de minimale ondergrens niet op te zoeken, maar een marge aan te houden in deze onzekere financiële tijden.
Ook in het kader van het provinciaal toezicht moeten wij voldoen aan de door de raad gestelde norm van de weerstandsratio. Tevens leiden nieuwe ontwikkelingen in de toekomst tot wijzigingen in de weerstandsratio. Dit geldt voor de basisgegevens, zoals het risicoprofiel, de onbenutte belastingscapaciteit en algemene reserve.

Op basis van de voorliggende Beleidsbegroting ziet de ontwikkeling van de algemene reserve er als volgt uit:

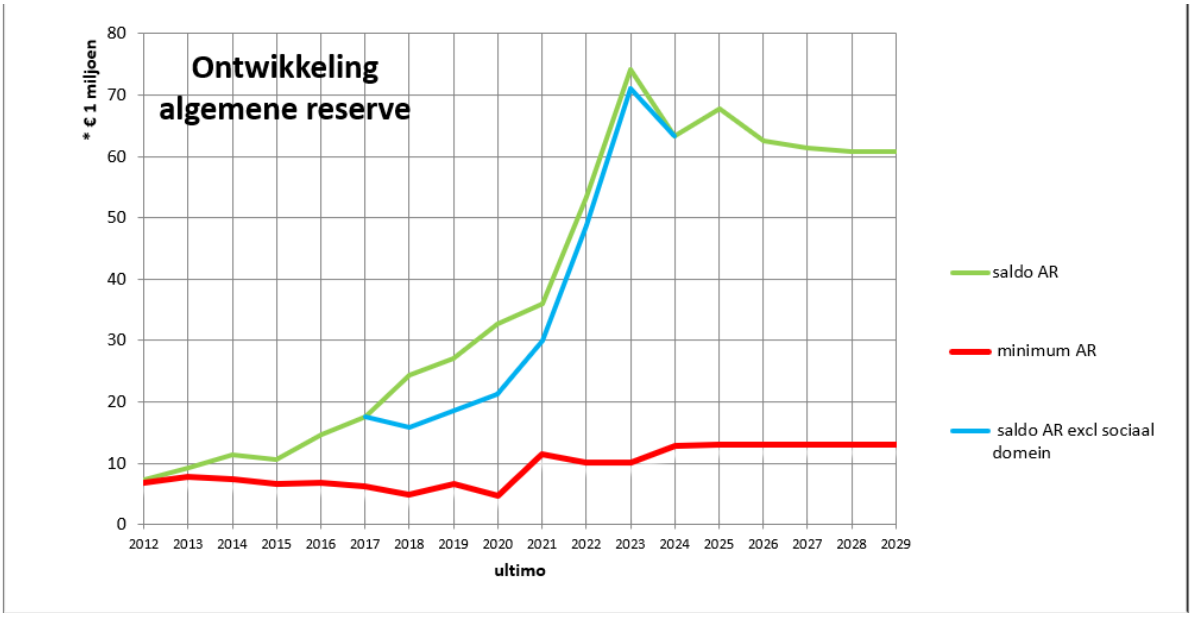

Ontwikkeling algemene reserve grondexploitatie

De algemene reserve grondexploitatie bedraagt eind 2025 € 24,1 miljoen. In de komende jaren verwachten we dat de reserve gaat toenemen (eind 2029) naar € 41,6 miljoen. Deze stijging wordt veroorzaakt door de jaarlijkse winsten op erfpacht en de verplichte (tussentijdse) winstnemingen in de grondexploitaties.

Voor een gedetailleerde toelichting verwijzen we naar paragraaf 6.4 Grondbeleid.

Ontwikkeling reserves

In onderstaande grafiek wordt de ontwikkeling van de algemene reserves (algemene reserve 'sec' en de algemene reserve grondexploitatie) en de bestemmingsreserves weergegeven:

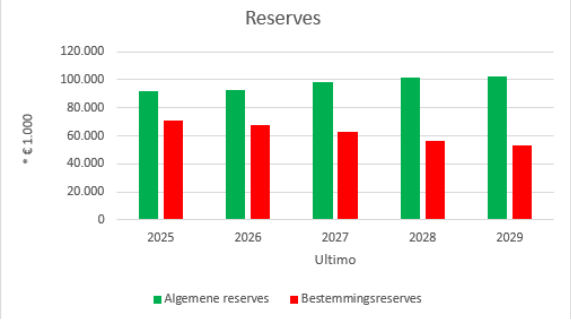

De mutaties in de 2 algemene reserves voor de komende periode in deze Beleidsbegroting laten het volgende verloop zien:

- de algemene reserve 'sec' daalt van € 67,9 miljoen eind 2025 naar € 60,8 miljoen eind 2029.
- de algemene reserve grondexploitatie stijgt van € 24,1 miljoen eind 2025 naar € 41,6 miljoen eind 2029.

Grote mutaties (in 1 jaar > € 1 miljoen) vinden plaats in de bestemmingsreserves:
reserve dekking kapitaallasten, reserve bodemsanering, reserve vluchtelingen, reserve aanjaagbudget talentopgave en reserve nog uit te voeren werken/activiteiten.

Voor verdere specificaties kunt u de volgende bijlagen raadplegen:

- bijlage 7.1.3: de afzonderlijke incidentele mutaties van alle reserves
- bijlage 8.1.5: de structurele mutaties in de reserves
- bijlage 8.1.1: totaaloverzicht van alle reserves

3.4 Belasting- en tariefmaatregelen

Woonlasten 2026

Een indicatie van de ontwikkeling van de totale gemeentelijke woonlasten (OZB, afvalstoffen- en rioolheffing) voor het jaar 2026 is in de Zomernota 2025-2029 weergegeven.
Onderstaande tabel laat de gemeentelijke woonlasten 2025 en vooralsnog de effecten van de belastingtarieven 2026 zien bij een gemiddelde WOZ-waarde, een gemiddeld tarief afvalstoffenheffing (op basis van gemiddeld afvalaanbod in de verzamelcontainers) en het tarief voor rioolheffing:

Soort heffing	2025	2026
OZB eigenaar	355,68	369,91
Afvalstoffenheffing (meerpersoonshuishouden)	237,98	253,69
Rioolheffing	276,72	290,52
Totaal gemeentelijke woonlasten	**870,38**	**914,12**

De hierboven vermelde tarieven zijn identiek aan de indicatie die is gegeven in de Zomernota 2025-2029.
Per saldo neemt de belastingdruk voor de lokale woonlasten voor een eigenaar van een woning met 5% toe in 2026 ten opzichte van 2025. Voor de huurder van een woning neemt de lokale woonlastendruk met 5,7% toe.

De OZB-opbrengst voor 2026 is berekend op basis van de verwachte areaaluitbreiding en inflatiecorrectie (4%). De OZB-heffing per gemiddeld huishouden stijgt van € 355,68 naar € 369,91. Een stijging van 4% ten opzichte van 2025. Op basis van de raadsbrief 'Later vaststellen tarieven/belastingverordening OZB' (zaaknummer 3965745) zullen de tarieven voor het jaar 2026 voor de WOZ-waarden in december 2025 aan uw raad worden aangeboden. Hierdoor kunnen we rekening houden met actuelere waarderingen, zodat belastingbetalers niet meer of minder dan de begrote OZB-opbrengst betalen. We blijven daarbij uitgaan van dezelfde totale OZB-opbrengsten (inflatie van 4%) voor woningen en niet-woningen, zoals die in deze begroting zijn geraamd.

Afvalstoffenheffing

De afvalbegroting is kostendekkend. De gemeente maakt dus geen ‘winst’ op het afvalbeleid. De totale afvalstoffenheffing voor een gemiddeld huishouden stijgt voor 2026 met circa 6,6% ten opzichte van 2025 en is niet aangepast ten opzichte van de Zomernota 2025-2029.

De nieuwe Ketenovereenkomst Verpakkingen, waar gemeenten en het verpakkende bedrijfsleven in september 2025 een akkoord over hebben bereikt, gaat in per 1 januari 2026. In deze overeenkomst staan positieve zaken, zoals geen afkeur PMD meer en er mag meer in de PMD container. Tegelijkertijd geldt het uitgangspunt ‘bronscheiding waar het kan, nascheiding waar het moet’. Met daarbij bindende afspraken wanneer een gebied voor bron- of nascheiding in aanmerking komt. Dit heeft ook gevolgen voor Hengelo.

In oktober 2025 wordt over deze materie een afzonderlijk raadsvoorstel aangeboden. De scenariokeuze die dan gemaakt wordt *kan* ertoe leiden dat er een nieuwe concept Verordening reinigingsheffingen 2026 wordt aangeboden. In deze begroting kunnen we op dit moment niet anders dan vooralsnog bovenstaand overzicht van de gemiddelde woonlasten voor 2026 presenteren.

Rioolheffing

De rioolheffing stijgt met 5% in 2026 ten opzichte van 2025. De 5% is onderverdeeld in inflatie (4%) en groei lasten conform Programma Water en riolering (1%). Dit is conform de Zomernota 2025-2029.

Paragraaf 6.1. Lokale heffingen

In paragraaf 6.1 'Lokale heffingen' wordt uitgebreid ingegaan op o.a. het beleid ten aanzien van de lokale heffingen, een overzicht op hoofdlijnen voor de berekening van de diverse tarieven/heffingen en welke beleidsuitgangspunten ten grondslag liggen aan deze berekeningen.

3.5 Grondslagen voor de ramingen bestaand beleid

De grondslagen voor de ramingen bestaand beleid, voor het opstellen van de Beleidsbegroting 2026-2029, zijn in bijlage 10.1 'Begrotingsuitgangspunten 2026-2029' van de Zomernota 2025-2029 uitvoerig beschreven. De grondslagen zijn hieronder beknopt weergegeven:

Onderdeel	**Uitgangspunt**
Prijscompensatie 2026 (inclusief correctie voorgaand jaar)	4,00%
Looncompensatie 2026 (inclusief correctie voorgaand jaar)	3,60%
Subsidies: 1/3 prijs- en 2/3 looncompensatie 2026 (inclusief correctie voorgaand jaar)	3,73%
Huren - voorlopige inflatiecorrectie 2026 (inclusief correctie voorgaand jaar en/of indien geen andere afspraken gelden)	4,00%
Belastingen, heffingen & tarieven - inflatiecorrectie 2026 (incl. correcties voorgaande jaren en indien niet kostendekkend)	4,00%
Gemeenschappelijke regelingen/verbonden partijen (reguliere gemiddelde index)	3,20%
Sociaal domein:	
▪ Lokale basisondersteuning, regionaal ingekochte jeugdhulp, Jeugdbescherming en jeugdreclassering	5,17%
▪ Huishoudelijke ondersteuning	5,26%
▪ Hulpmiddelen	3,70%
▪ Vervoer	1,50%
▪ Projecten die (vooralsnog) in het voorveld worden gesubsidieerd (conform reguliere subsidiestijging)	3,73%
▪ Woonvoorzieningen en dergelijke conform de NZA prijscompensatie	5,17%
▪ Volumeontwikkelingen Jeugd in 2026	4,70%
▪ Volumeontwikkelingen Wmo - jaarlijkse stijging	0,00%
Overig:	
Omslagrente eigen gemeentelijke grondexploitaties en overige investeringen	0,10%
Gemeentefondsuitkering	meicirculaire 2025
Onvoorzien structureel 2026	€ 10.000
Onvoorzien incidenteel 2026	€ 10.000
Opties nieuw beleid (college)	€ 10.000
Volumemutaties onderhoudsbudgetten wegen, groen, riolering e.d.	conform Areaalnota
Meerjarenramingen 2027-2029	constante lonen en prijzen